

РАХУНКОВА ПАЛАТА

вул. М. Коцюбинського, 7, м. Київ, 01601, тел. (044) 234-95-65, 234-10-41, факс (044) 226-33-82
E-mail: rp@ac-rada.gov.ua

20.10.2016 № 16-1931

На № _____ від _____

Голові Верховної Ради України
Парубію А.В.

Щодо результатів аудиту

Шановний Андрію Володимировичу!

Відповідно до Плану роботи Рахункової палати на 2016 рік проведено аудит ефективності стану планування і своєчасності надходження до бюджету частини чистого прибутку (доходу) державних унітарних підприємств та їх об'єднань і дивідендів (доходу), нарахованих на акції (частки, паї) господарських товариств, у статутних капіталах яких є державна власність, і встановлено, що в Україні протягом 2014–2015 років і I півріччя 2016 року не створено ефективної системи управління об'єктами державної власності та не забезпечено обґрунтованого планування, належної повноти і своєчасності надходжень до державного бюджету вказаних платежів. Збільшення надходжень частини чистого прибутку державних унітарних підприємств та їх об'єднань (далі – ДП) і дивідендів господарських товариств (далі – ГТ) у 2015 році в **2,2 рази** порівняно з 2014 роком, а також у I півріччі 2016 року досягнуто за рахунок постійного збільшення розміру нормативу відрахувань та сум переplat. При цьому кількість працюючих суб'єктів господарювання державного сектору економіки (далі – суб'єкти господарювання, СГ) в цьому періоді зменшилася з **1829** до **1801**, а прибуткових – з **1 222** до **1200**.

Реорганізація НАК „Нафтогаз України” та перетворення її дочірніх компаній і підприємств у публічні акціонерні товариства привело до недоотримання державою **264,1 млн грн** дивідендів за 2012–2013 роки від ПАТ „Укргазвидобування” та ПАТ „Укртрансгаз”, скасування в судовому порядку наказу Мінекономрозвитку про нарахування пені ПАТ „Укрнафта” за несвоєчасно сплачені до державного бюджету дивіденди та зобов'язання Міністерства сплатити на користь товариства, сплачену ним суму судового збору.

Прийняття Кабінетом Міністрів України 24.12.2014 постанови № 710 „Про внесення змін до Порядку відрахування до державного бюджету частини чистого прибутку (доходу) державними унітарними підприємствами та їх об'єднаннями” спричинило судові оскарження. Як наслідок, постанову визнано незаконною та нечинною, є ризики втрат бюджету, пов'язані з поверненням коштів державним підприємствам, які сплатили частину чистого прибутку ДП, розраховану за порядком, визначеним цією постановою.

Органи державної влади, яким Кабінет Міністрів України доручив реалізацію пропозицій Рахункової палати, наданих під час попередньої перевірки у 2014 році, не

забезпечили їх належного виконання. Так, через неврегулювання правової неузгодженості в абзаці восьмому частини п'ятої статті 11 Закону України „Про управління об'єктами державної власності”, що містить посилання на абзац шостий, а не сьомий цієї частини, яким передбачено порядок визначення пені, до державного бюджету не надійшло **422,4 млн грн** від ПАТ „Укрнафта” частини чистого прибутку (у тому числі **122,6 млн грн** пені), нарахованого Міжрегіональним головним управлінням ДФС – Центральним офісом з обслуговування великих платників на частку ПАТ „НАК „Нафтогаз України” у статутному капіталі товариства за результатами фінансово-господарської діяльності у 2011–2013 роках.

Фонд держмайна і суб'єкти управління об'єктами державної власності за неналежного контролю з боку Кабінету Міністрів України не забезпечили повної та якісної інвентаризації суб'єктів господарювання державного сектору економіки. Мінекономрозвитку не запровадило ефективної координації дій із суб'єктами управління щодо якісного та в повному обсязі надання ними інформації про результати фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання. Як наслідок, показники кількості суб'єктів господарювання станом на 01.01.2015 і на 01.01.2016, що надавалися до Мінекономрозвитку до різних порядків контролю (для єдиного моніторингу ефективності управління об'єктами державної власності (**3 338** і **3 458** СГ відповідно), та Порядку складання, затвердження та контролю виконання фінансового плану суб'єкта господарювання державного сектору економіки, затвердженого наказом Мінекономрозвитку від 02.03.2015 № 205 (**3 695** і **3 634** СГ відповідно), а також Єдиного реєстру об'єктів державної власності (**3 720** і **3 679** СГ відповідно), суттєво різняться, через що неможливо чітко визначити кількість потенційних платників частини чистого прибутку ДП і дивідендів ГТ.

При порівнянні показників форми № 2 „Звіт про фінансові результати” Держстату і даних єдиного моніторингу ефективності управління об'єктами державної власності аудитом встановлено, що у звіті про виконання фінансового плану Укрєвроінфрапроектом за 2015 рік за показником „Чистий фінансовий результат” відображено **29,3 млрд грн** прибутку, тоді як за даними Мінекономрозвитку – **10,8 млрд грн** збитку. Після врахування виявленої під час аудиту розбіжності в уточнюючому звіті в цілому по Україні за 2015 рік замість **35,7 млрд грн** отриманого чистого збитку Мінекономрозвитку відображено **4,5 млрд грн** чистого прибутку.

Нормативно-правові акти в частині забезпечення регулювання діяльності суб'єктів управління об'єктами державної власності, а також сплати господарськими товариствами, у статутному капіталі яких є корпоративні права держави, дивідендів і державними підприємствами частини чистого прибутку постійно змінювалися. Законодавство у цей період було недосконалим, що ускладнювало контроль у зазначеній сфері, створювало прецеденти для виникнення судових спорів і не сприяло своєчасному та в повному обсязі наповненню дохідної частини державного бюджету. Зокрема:

– не приведено у відповідність статтю 15 і частину другу статті 16 Закону України „Про управління об'єктами державної власності”: Законом України від 13.03.2012 № 4498 „Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення управління об'єктами державної власності” виключено пункт 9 із

частини першої статті 6 цього Закону, яким передбачалося визначення уповноваженим органом його відповідального представника;

– Законом України від 02.06.2016 № 1405 „Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо управління об’єктами державної та комунальної власності”, що набрав чинності з 25.06.2016, яким із Закону України „Про управління об’єктами державної власності” виключено посилання на слово „паї”, не приведено у відповідність норми статей 63, 89 і 142 Господарського кодексу України, пункт 17 частини другої статті 29 Бюджетного кодексу України;

– відсутність єдиного систематизованого акта щодо забезпечення контролюючими органами дієвого контролю за визначенням (розрахунком) і сплатою до державного бюджету неподаткових надходжень, у тому числі частини чистого прибутку ДП і дивідендів ГТ, погашення боргу в разі його виникнення, проведення перевірок і притягнення до відповідальності за відповідні правопорушення, розстрочення та відстрочення неподаткових платежів або неподаткового боргу, списання безнадійного боргу за цими платежами призводить до судових оскаржень суб’єктами господарювання рішень контролюючих органів і втрат державного бюджету.

Мінфіном, Мінекономрозвитку, ДФС (Міндоходів) не створено єдиного нерозривного процесу планування, затвердження та доведення обсягів надходжень частини чистого прибутку державних підприємств і дивідендів господарських товариств до державного бюджету на відповідний рік. Зокрема:

– Мінекономрозвитку не забезпечило створення цілісного механізму визначення очікуваних у наступному році обсягів надходжень дивідендів ГТ до державного бюджету: планові показники їх надходжень на 2014 рік були занижені щонайменше у **2 рази**, що призвело до їх перевиконання за підсумками цього року; на 2016 рік прогнозні показники надавалися з діапазоном надходжень за рік від **519,2 млн грн до 4,7 млрд грн**, у кінцевому підсумку Мінфіном вони були враховані в сумі **2,5 млрд грн**, але станом на 01.07.2016 фактичні надходження дивідендів, термін сплати яких минув, становили лише **56,9 відс.** планового показника;

– Мінфіном при прогнозуванні надходжень частини чистого прибутку ДП не враховувалися значні суми переоплат з цього платежу. Як наслідок, станом на 01.07.2016 надміру сплачені платежі (**2,5 млрд грн**) становили **51,7 відс.** усіх надходжень до державного бюджету за I півріччя 2016 року, що створює ризики невиконання передбачених Законом України „Про Державний бюджет України на 2016 рік” планових показників.

Мінекономрозвитку, Фонд держмайна, ДФС (Міндоходів) і Держфінінспекцією (з 24.06.2016 Держаудитслужба) не забезпечено ефективного обліку та контролю за справлянням частини чистого прибутку ДП і дивідендів ГТ; окремі складові такого обліку та контролю не завжди мали продовження та передбачуване завершення.

Мінекономрозвитку не забезпечило ведення системного обліку нарахованих і сплачених дивідендів ГТ та їх заборгованості (у разі наявності); із значним запізненням здійснювалося нарахування пені на суму несвоєчасно сплачених дивідендів ГТ.

ДФС (Міндоходів), здійснюючи контроль за розрахунками та сплатою до державного бюджету частини чистого прибутку ДП, не має важелів впливу для забезпечення погашення неподаткового боргу (справи територіальних органів ДФС (Міндоходів) щодо стягнення із суб’єктів господарювання частини чистого прибутку,

а також дивідендів за актами перевірок програються у судах різних інстанцій). Як наслідок, протягом 2014–2015 років і I півріччя 2016 року борг з цього платежу збільшився в **4,3 рази**.

Держфінінспекція протягом 2014–2015 років не здійснювала моніторингу проведених аудитів; надання оцінки якості їх планування з метою забезпечення охоплення ними максимальної кількості суб'єктів господарювання державного сектору економіки з наявними ризиками та оцінки ефективності проведення таких аудитів; а також узагальнення інформації про проведені уповноваженими органами управління внутрішній аудит підпорядкованих ним суб'єктів господарювання. У зазначений період охоплено державним фінансовим аудитом, під час якого досліджувалися питання правильності ведення бухгалтерського обліку та достовірності фінансової звітності, в середньому **10,8 відс.** загальної кількості працюючих державних підприємств і **5,8 відс.** підприємств, які працювали збитково.

Ураховуючи викладене, на засіданні Рахункової палати прийнято рішення:

а) внести зміни до:

статей 63, 89 і 142 Господарського кодексу України, пункту 17 частини другої статті 29 Бюджетного кодексу України в частині посилання на слово „паї”;

Закону України „Про управління об'єктами державної власності” в частині:

– виключення статті 15 і частини другої статті 16 цього Закону, якими встановлені повноваження та винагорода відповідального представника уповноваженого органу управління, призначення якого з 08.04.2012 не передбачено цим Законом;

– усунення правової колізії, яка утворилася внаслідок неправильного посилання в абзаці восьмому частини п'ятої статті 11 цього Закону на абзац шостий цієї частини замість сьомого;

б) врахувати у проектах законів України про Державний бюджет України на відповідний рік положення щодо встановлення терміну затвердження базових нормативів відрахування частки прибутку, що спрямовується на виплату дивідендів за результатами фінансово-господарської діяльності у попередньому році господарських товариств, у статутному капіталі яких були корпоративні права держави;

в) встановити контроль відповідними державними органами за визначенням (нарахуванням) та сплатою до державного бюджету неподаткових надходжень, у тому числі частини чистого прибутку (доходу) державних унітарних підприємств та їх об'єднань, що вилучається до бюджету відповідно до закону, дивідендів (доходу), нарахованих на акції (частки, паї) господарських товариств, у статутних капіталах яких є корпоративні права держави; погашення боргу в разі його виникнення; проведення перевірок та притягнення до відповідальності за відповідні правопорушення; розстрочення та відстрочення неподаткових платежів або неподаткового боргу, списання безнадійного боргу по цих платежах.

Надаємо в порядку інформування.

З повагою

Голова

Р.М. Магута